Облікова картка ДіР

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0225U005156

Державний реєстраційний номер: 0121U000071

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 26-12-2025

II. Етап виконання ДіР

Номер етапу: 5

Назва етапу: Розробити методику створення, оцінки і використання прин-ципово нових вихідних форм і гібридів на ЦЧС основі в селекції буряків цукрових на високу продуктивність і адаптивну здатність рослин.

Початок етапу: 01.2025

Закінчення етапу: 12.2025

Вид звітного документа: Остаточний звіт

III. Відомості про виконавця ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Інститут коренеплідних культур НААН України

Код за ЄДРПОУ: 21378004

Місцезнаходження: вул. Інтернаціональна, 4, м. Умань, Уманський р-н., Черкаська обл., 20300, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Розмір організації:

Телефон: (04745)3-98-03, 3-98-06

IV. Відомості про співвиконавців ДіР

V. Відомості про замовника ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Національна академія аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00024360

Місцезнаходження: вул. Михайла Омеляновича-Павленка, буд. 9, м. Київ, 01010, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Кабінет Міністрів України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Розмір організації:

Телефон: 380442801085

VI. Джерела, напрями та обсяги фінансування ДіР

Підстава для проведення ДіР: 34 - договір (замовлення) з центральним органом виконавчої влади, академією наук (головними розпорядниками бюджетних коштів на проведення НДДКР)

Напрям фінансування: 2.1 - фундаментальні дослідження

Джерела фінансування

7713 - кошти держбюджету

Код програмної класифікації видатків і кредитування (КПКВК): 6591060

Фактичний обсяг фінансування (тис. грн.): 260.000

VII. Відомості про ДіР

Назва роботи українською:

Розроблення теоретичних основ та обґрунтування ефективних напрямів створення, оцінки та використання генофонду нових вихідних форм рослин виду Beta vulgaris L. в селекції гібридів буряків цукрових на високу продуктивність та адаптивність до умов довкілля.

Назва роботи англійською:

Developmentof theoretical bases and substantiation of effective directions of creation, estimation and use of gene pool of new initial forms of plantsof Beta vulgaris L. in selectionof sugar beet hybrids for high productivity and adaptability to environmental conditions.

Реферат українською:

Звіт виконано на 49 сторінках, містить вступ, 3 розділи, 15 таблиць, 11 рисунків, висновки, 12 використаних джерел.Об'єкт досліджень – лінії, популяції, колекційні зразки, сорти, гібриди буряків цукрових.Предмет досліджень – теоретичні основи створення нових вихідних форм буряків цукрових та вдосконалення методики їх оцінки.Мета досліджень– розроблення теоретичних основ та створення генофонду нових вихідних форм рослин виду Beta vulgaris L. для селекції гібридів буряків цукрових на високу продуктивність та адаптивність до умов довкілля.Методи досліджень – лабораторні, польові, вимірювально-вагові, статистичні. У звіті висвітлюється робота науковців Дослідної станції Київського аграрного університете НААН за 2021–2025 роки з розроблення теоретичних основ та створення нового вихідного матеріалу буряків цукрових поліпшеного за рядом кількісних і якісних селекційно-генетичних та господарсько-цінних ознак для селекції батьківських компонентів гібридів на ЦЧС основі. За результатами досліджень створено і впроваджено в селекційний процес принципово нові вихідні селекційні матеріали буряків цукрових (лінії О-типу і їх аналоги з ЦЧС, запилювачі 2хММ) та схеми і методи їх отримання, виділено джерела і донори високої врожайності та цукристості, поліпшеної форми коренеплоду, технологічної якості цукросировини, стійкості до біотичних і абіотичних факторів зовнішнього середовища. Створено високопродуктивні гібриди буряків цукрових на стерильній основі. Ключові слова: буряки цукрові, гібрид, лінія, популяція, комбінаційна здатність, гетерозис, схрещування, добір, стерильність, фертильність, плідність, урожайність, цукристість, технологічна якість.

Реферат англійською:

The report is 49 pages long, contains an introduction, 3 sections, 15 tables, 11 figures, conclusions, 12 sources used. The object of research is lines, populations, collection samples, varieties, hybrids of sugar beets. The subject of research is the theoretical foundations of creating new initial forms of sugar beets and improving the methodology for their evaluation. The goal of the research is to develop theoretical foundations and create a gene pool of new initial forms of plants of the Beta vulgaris L. species for breeding sugar beet hybrids for high productivity and adaptability to environmental conditions. Research methods are laboratory, field, measurement-weight, statistical. The report highlights the work of scientists at the Research Station of the Kyiv Agrarian University of the National Academy of Sciences of Ukraine for 2021–2025 on the development of theoretical foundations and the creation of a new source material of sugar beets improved in a number of quantitative and qualitative breeding-genetic and economically valuable traits for the selection of parental components of hybrids based on the CMS. According to the results of the research, fundamentally new source breeding materials of sugar beets (O-type lines and their analogues with the CMS, 2xMM pollinators) and schemes and methods for their production were created and introduced into the breeding process, sources and donors of high yield and sugar content, improved root crop shape, technological quality of sugar raw materials, resistance to biotic and abiotic factors of the external environment were identified. High-yielding hybrids of sugar beets on a sterile basis have been created. Keywords: sugar beets, hybrid, line, population, combining ability, heterosis, crossing, selection, sterility, fertility, fruitfulness,

yield, sugar content, technological quality.

Індекс УДК: 633.61/.66, 633.33.631.527

Коди тематичних рубрик: 68.35.33

Керівники роботи

Власне Прізвище Ім'я По-батькові: Труш Сергій Григорович

Науковий ступінь: к. с.-г. н.

Вчене звання:

Ідентифікатор ORCID ID:

Додаткова інформація:

VIII. Наукова (науково-технічна) продукція (НТП)

Назва НТП українською: Методика створення нових вихідних форм рослин виду Beta vulgaris L., нові вихідні форми буряків цукрових (О тип лінії та їх аналоги з ЦЧС, запилювачі 2х- і 4хММ), гібриди на ЦЧС основі. Науковий звіт (остаточний). Передача двох високопродуктивних гібридів у державне сортовипробування.

Назва НТП англійською: Methodology for creating new initial forms of plants of the species Beta vulgaris L., new initial forms of sugar beets (O type lines and their analogues with CMS, pollinators 2x- and 4xMM), hybrids based on CMS. Scientific report (final). Transfer of two high-yielding hybrids to state variety testing.

НТП, яку передбачалося створити: Створено

Причини, через які НТП не було створено:

Отримані результати: Сорти рослин, Методи, теорії, гіпотези

Галузь застосування: Створення нових гібридів буряків цукрових.

Реєстраційний номер картки технології:

Опис НТП: Розроблено методику та створено новий вихідний матеріал для формування батьківських компонентів гібридів буряків цукрових в селекції на високу продуктивність та адаптивність до умов довкілля. Апробовано схеми селекційного процесу зі створення батьківських компонентів (лінії О-типу та їх аналоги з ЦЧС, запилювачі 2хММ) гібридів буряків цукрових на стерильній основі з поліпшеною формою коренеплоду та підвищеним рівнем базової продуктивності. Упроваджено в селекційний процес рекомбінантні матеріали буряків цукрових, отримані з використанням джерел цінних селекційно-генетичних ознак іноземного походження. Створено 50 комбінаційно-здатних ліній О-типу та їх ЦЧС аналоги з новими параметрами форми коренеплоду, підвищеним рівнем базисної продуктивності та поліпшеними технологічними якостями цукросировини. Сформовано 58 комбінаційно-здатних диплоїдних багаторосткових запилювачів з оптимальним поєднанням найбільш значимих селекційно-генетичних і господарсько-цінних ознак. На базі батьківських компонентів власної селекції створено 48 високопродуктивних гібридів буряків цукрових з поліпшеною формою коренеплоду, придатних для енергозберігаючих технологій вирощування. Розроблено науково-методичні рекомендації «Створення нового вихідного матеріалу буряків цукрових з поліпшеною формою коренеплоду в селекції на гетерозис». Два гібриди буряків цукрових передано для вивчення до Державного сортовипробування.

Соціально-економічна спрямованість НТП: Збільшення обсягів виробництва

Вплив НТП на довкілля: Створення гібридів буряків цукрових нового покоління забезпечить зниження доз внесення мінеральних добрив та засобів захисту рослин в процесі вирощування та зменшенню родючого шару ґрунту при збиранні врожаю.

Впровадження НТП: Впроваджено

Практична реалізація НТП

Початок етапу: 01.2025

Закінчення етапу: 12.2025

Споживачі продукції: Мережа науково-дослідних установ з селекції,насінництва і технологій вирощування буряків цукрових., Сільськогоспорські формування різних форм власності.

Перспективні ринки: Україна

Характер співробітництва з інвестором

Потрібний обсяг інвестицій, тис. грн.:

Права, що надаються інвестору після завершення роботи:

Наявність бізнес-плану:

Техніко-економічне обгрунтування:

Потенціальний обсяг продажу, тис. грн.:

Очікуваний термін окупності (років):

Додаткова інформація:

IX. Бібліографічний опис

1. Труш С. Г., Парфенюк О. О., Баланюк Л. О. Створення нового вихідного матеріалу в селекції буряків цукрових на продуктивність. V Всеукраїнська науково-практична конференція «Досягнення та концептуальні напрями розвитку сільськогосподарської науки в сучасному світі». Дніпропетровська дослідна станція Інституту Овочівництва і Баштанництва НААН. (с. Олександрівка, Дніпровський район, Дніпропетровська область, 10 квітня 2025 р.). С. 75–77. https://ovoch.com/assets/files/conference/tezu/zbirnik_tez

2. Труш С. Г., Парфенюк О. О., Баланюк Л. О., Татарчук В. М. Вивчення продуктивного та гібридизаційного потенціалу багаторосткових запилювачів буряків цукрових різної генетичної структури. Генетика та селекція сільськогосподарських культур – від молекули до сорту: матеріали VII Міжнародної інтернет-конференції молодих учених/ НААН, СГІ-ННЦ, Мінагрополітики, Укр. ін-т експертизи сортів рослин. (Київ, 8 вересня 2025 р.). 2025. С. 29–30. http://confer.uiesr.sops.gov.ua/public/conferences/70/Генетик

Труш С.Г., Парфенюк О.О., Баланюк Л.О., Татарчук В.М. Методи створення та гібридизаційний потенціал багаторосткових запилювачів буряків цукрових різної генетичної структури в селекції на гетерозис. Агробіологія. Білоцерківський державний аграрний університет. 2025. №2. С. 276-286. DOI: https://doi.org/10.33245/2310-9270-2025-199-2-276-286.

4. Труш С. Г., Корнєєва М. О., Парфенюк О. О., Баланюк Л. О., Татарчук В. М. Створення нового вихідного матеріалу буряків цукрових з поліпшеною формою коренеплоду в селекції на гетерозис: науково-методичні рекомендації. Київ: ТОВ «ЦП «Компринт», 2025. 22 с. ISBN 978-617-8718-21-3

X. Заключні відомості

Керівник юридичної особи Пясецький Павло Іванович

Перелік осіб-виконавців

Баланюк Лідія Олександрівна

Парфенюк Оксана Олександрівна
(к. с.-г. н., 06.01.05)

Татарчук Володимир Митрофанович

Труш Сергій Григорович
(к.с.-г.н., 06.01.05)

Відповідальний за підготовку облікових документів Труш Сергій Григорович

Телефон +380509918704

Реєстратор Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності



Юрченко Тетяна Анатоліївна